

‘Natuurtoets Zutphenseweg 18, Laren’

(Inclusief nadere onderzoeken 2012)

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*



Colofon

Titel: Natuurtoets Zutphenseweg 18, Laren

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 10039A

Status: Eindrapport

Datum: 11 oktober 2012

Auteur: Ing. M.G. (Mark) Hoksberg

Veldonderzoek: Ing. M.G. Hoksberg

Eindredactie: Ir. A.B. (Arjen) Goutbeek

Opdrachtgever: Greenvillage Developments

Contactpersoon: Dhr. A. Linthorst (Gelders Bouwadvies)

.....
EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

I: www.ecogroen.nl



© EcoGroen Advies (2012)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Hoksberg, M.G. (2012). 'Natuurtoets Zutphenseweg 18, Laren; inclusief nadere onderzoeken. Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 10-039A. EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie en beoogde ontwikkelingen	1
1.3	Algemene opzet	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Provinciaal natuurbeleid	3
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	5
3.1	Methode	5
3.2	Flora	6
3.3	Zoogdieren	6
3.4	Broedvogels	7
3.4	Overige soortgroepen	8
4	Geraadpleegde bronnen	9

Bijlagen

I	 Wettelijk kader
---	-----------------------

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Greenvillage Developments (contactpersoon dhr. A. Linthorst van Gelders Bouwadvies) heeft EcoGroen Advies BV een natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen sloop en nieuwbouw op een terrein aan de Zutphenseweg in Laren (Gld.).

De Flora- en Faunawet en de Natuurbeschermingswet verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, de consequenties in beeld gebracht van de mogelijk te nemen ruimtelijke ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Het onderzoeksgebied ligt in de bebouwde kom van Laren en maakt geen deel uit van een gebied dat is beschermd krachtens de Natuurbeschermingswet, Ecologische Hoofdstructuur of ander gebiedsgericht beleid. Op basis van de afstand, aard van de ingreep en tussenliggende barrières zijn uitstralende effecten op dergelijke gebieden ook niet aan de orde.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Onderstaand worden de bevindingen kort weergegeven:

- In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen of te verwachten;
- In het plangebied zijn ondanks gericht onderzoek geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Ook is er geen sprake van vlieg- en/of jachtroutes van vleermuizen. Het onderzoeksgebied heeft een beperkte functie als foerageergebied voor Gewone dwergvleermuizen. Van schade aan vleermuizen is zodoende geen sprake;
- Verspreid in het onderzoeksgebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde, zoogdiersoorten als Rosse woelmuis, Veldmuis, Bosmuis, Egel, Mol, Konijn en Huisspitsmuis te verwachten;
- In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde vogelnesten aangetroffen. Op voorhand werden nesten van Huismus niet uitgesloten maar gericht onderzoek wees uit dat er geen territoria of nesten in het plangebied aanwezig zijn. In het plangebied zijn diverse algemene broedvogels te verwachten zoals Winterkoning, Roodborst, Heggenmus, Merel, Zanglijster, Kauw en Groenling;
- Omdat oppervlaktewater ontbreekt is de aanwezigheid van vissen en voortplanting van amfibieën niet aan de orde. Wel is overwintering van laag beschermde (Ff-wet tabel 1) amfibieën in de strooisellaag en bladhopen te verwachten. Er zijn geen reptielen of beschermde ongewervelden aangetroffen en/of te verwachten. Geschikte biotopen voor deze soortgroepen ontbreken.

Nader onderzoek en mitigerende maatregelen

- Het aanvragen van een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet is niet aan de orde;
- Voor vleermuizen en jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels hoeven geen speciale maatregelen te worden genomen;
- Bij de beoogde plannen zouden mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren en amfibieën verloren gaan. Het overtreden van verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet is hier voor laag beschermde soorten echter niet aan de orde, omdat automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 geldt;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor begin maart en na eind juli of het onderzoeksgebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedsfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Merels kunnen bijvoorbeeld soms tot eind september broeden.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Greenvillage Developments (contactpersoon dhr. A. Linthorst van Gelders Bouwadvies) heeft EcoGroen Advies BV een natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen sloop en nieuwbouw op een voormalig schoolterrein aan de Zutphenseweg 18 in Laren (Gld.).

Uit de quickscan die is uitgevoerd in 2010 bleek dat verblijfplaatsen van vleermuizen en jaarrond beschermde vogelnesten niet konden worden uitgesloten. Zodoende is nader onderzoek aanbevolen, dat in de loop van 2012 is uitgevoerd. De resultaten van de quickscan en het nader onderzoek zijn in dit rapport gebundeld.

De Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, de consequenties in beeld gebracht van de mogelijk te nemen ruimtelijke ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie en beoogde ontwikkelingen

Het onderzoeksgebied betreft het terrein van een voormalige landbouwschool aan de rand van de bebouwde kom van Laren. Op het terrein staat een voormalig schoolgebouw en is een vervallen schuurtje aanwezig. Het plangebied is daarnaast grotendeels verhard of bestaat uit verruigd (braakliggend) grasland. Er is geen permanent oppervlaktewater aanwezig.

Men is voornemens de bebouwing te slopen en beplanting te verwijderen. Op de vrijkomende percelen worden vervolgens nieuwe woningen gebouwd. Het geheel zal toegankelijk zijn via een nieuw aan te leggen ontsluitingsweg naar de Zutphenseweg.



Figuur 1: Ligging van het onderzoeksgebied (gele lijn) weergegeven op een luchtfoto. (Bron: Google Earth).

1.3 Algemene opzet

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek in 2009 en vijf locatiebezoeken in 2012 plus bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen). Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het onderzoeksgebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen.

2 Gebiedsgericht natuurbeleid

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin o.a. opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Vogelrichtlijngebieden, Habitatrichtlijngebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Vogel- en Habitatrichtlijngebieden worden tezamen Natura 2000-gebieden genoemd. Onderstaand wordt ingegaan op eventuele effecten op Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Het onderzoeksgebied ligt circa 10 kilometer van het Natura 2000-gebied Stelkampsveld. Dit gebied is aangewezen voor acht habitattypen van arme en droge zandgronden.

Gezien de aard van de ingreep (sloop en nieuwbouw) en de grote afstand zijn negatieve effecten van de voorgenomen plannen op het Natura 2000-gebied niet te verwachten.

Beschermde Natuurmonumenten

Het dichtstbijzijnde Beschermde Natuurmonument is Wildenborch/Bosket, op een afstand van ruim 7,5 kilometer ten zuiden van het plangebied. Op basis van de afstand en de aard van de ingreep wordt geen schade aan dit natuurgebied verondersteld.

2.3 Provinciaal natuurbeleid

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De structuurvisie richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling wordt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gerealiseerd en worden ondermeer ganzenfoerage- en weidevogelgebieden aangewezen.

EHS

Door het rijk en provincies is een beleidskader opgesteld met de spelregels die gelden bij ingrepen binnen de EHS. In dit beleidskader is aangegeven dat ingrepen met significante negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS alleen onder voorwaarden worden toegestaan. In dit kader moet allereerst in beeld worden gebracht wat de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in of nabij het plangebied zijn. Provincies hebben het rijksbeleid doorvertaald in het provinciaal beleid.

Binnen de Ecologische Hoofdstructuur geldt de 'Nee, tenzij'-benadering. Dit houdt in dat bestemmingsplanwijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

In de provincie Gelderland bestaat de EHS uit drie onderdelen: EHS-Natuur, EHS-verweving en Ecologische Verbindingszones. Soorten die zijn gebonden aan grotere natuurgebieden vinden vooral een plek in EHS-natuur. EHS-verweving is van belang voor soorten die in gebieden leven waarin natuurelementen verweven zijn met agrarisch gebruik van het landschap. Met de ecologische verbindingzones neemt de versnippering van de natuur af en ontstaan meer migratiemogelijkheden voor planten en dieren.

Het onderzoeksgebied is niet begrensd als EHS. Het dichtstbijzijnde als EHS aangemerkt gebied ligt op een afstand van ruim 900 meter. Omdat het onderzoeksgebied geen deel uitmaakt van de EHS is directe aantasting zoals areaalverlies niet aan de orde. Op basis van de afstand en tussenliggende barrières is ook aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden niet aan de orde.

Natuur buiten de EHS

Het onderzoeksgebied ligt in de bebouwde kom. Er is zodoende geen sprake van aantasting van door de provincie Gelderland aangewezen gebieden met specifieke natuurwaarden, zoals weidevogel- of ganzenfoerageergebieden.

3 Flora en fauna van het onderzoeksgebied

3.1 Methode

Op 5 maart 2010 is een quickscan-onderzoek in het onderzoeksgebied uitgevoerd. Tijdens dit bezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (Ff-wet) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3). Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie H4: geraadpleegde bronnen) en expert judgement, een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Uit de quickscan bleek dat verblijfplaatsen van vleermuizen en jaarrond beschermde vogelnesten niet konden worden uitgesloten. Zodoende is in 2012 nader onderzoek uitgevoerd. Het gaat om de volgende bezoeken:

Datum (2012)	Type onderzoek
24 april	Dagbezoek Huismus
1 mei	Avondbezoek vleermuizen
21 mei	Avondbezoek vleermuizen
26 juni	Ochtendbezoek vleermuizen
30 augustus	Ochtendbezoek vleermuizen
15 september	Ochtendbezoek vleermuizen

Het dagbezoek voor Huismus is uitgevoerd binnen de door SOVON gestelde datumgrenzen om broedgevallen aan te tonen. Het vleermuisonderzoek is toegespitst op de te verwachten soorten Ruige en Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Gewone grootoorvleermuis. De bezoeken zijn ingepland en uitgevoerd conform het door het ministerie van EL&I goedgekeurde vleermuisprotocol (zie kader 1).

Voor alle bezoeken geldt dat de weersomstandigheden gunstig waren voor het type onderzoek. De uitgevoerde onderzoeken geven zodoende een goed beeld van de aanwezige natuurwaarden.

Kader 1:

Nieuw protocol voor vleermuisonderzoek

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is regelmatig complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakbureau van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) in 2009 een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek. Het protocol wordt ondersteund door de Dienst Landelijk Gebied (Ministerie van EL&I) en de Zoogdiervereeniging. Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtsnoer en niet als plicht. De deskundigen van EcoGroen Advies baseren de te volgen inventarisatie op het protocol, maar stemmen de strategie en inzet telkens af op de omvang en complexiteit van de locatie. Over de rol die het protocol gaat spelen bij de toetsing en acceptatie van onderzoek door bevoegd gezag (Ministerie van EL&I) is nog geen jurisprudentie beschikbaar.

Volgens het vleermuisprotocol zijn - indien aanpassingen worden verricht aan dakisolatie, spouwisolatie en zolders van het oudste bouwdeel - minimaal vier bezoeken noodzakelijk geacht (tweemaal in de periode juni – half juli en tweemaal in de periode augustus – september). De precieze uitwerking van het nieuwe protocol voor vleermuisonderzoek is echter nog onvoldoende bekend.

3.2 Flora

Er zijn in het plangebied alleen zeer algemene plantensoorten aangetroffen en te verwachten. Het plangebied is voor een deel voorzien van bebouwing en verharding waar behalve Straatgras en Liggend vetmuur geen planten voorkomen. In het verruigde deel van het plangebied zijn soorten aangetroffen als Speerdistel, Gewone paardenbloem, Jacobskruiskruid, Gestreepte witbol, Engels raaigras, Grote weegbree, Zachte ooievaarsbek, Grote brandnetel, Klimop, Canadese guldenroede, Gewone vlier, Melganzevoet, Gewoon duizendblad, Veldzuring en Ridderzuring.

Beschermd plantensoorten of soorten van de Rode Lijst zijn niet aangetroffen en worden gezien de terreingesteldheid ook niet in het onderzoeksgebied verwacht.

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Verblijfplaatsen

Naar aanleiding van de quickscan werden potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in de gebouwen. Met name de gebouwen met pannendaken werden als zeer kansrijk gezien voor alle soorten gebouwbezonende vleermuizen. Toch is tijdens geen van de vijf nachtelijke bezoeken vastgesteld dat er sprake is van vaste verblijfplaatsen. Wel zijn bij elk bezoek foeragerende en passerende vleermuizen opgemerkt, maar deze vertoonden geen duidelijke binding met de gebouwen in het plangebied.

Uit het onderzoek is zodoende duidelijk gebleken dat er geen sprake is van zomerverblijven, kraamkolonies of paarverblijven van vleermuizen. Op grond hiervan hoeven ook geen overwinterende dieren te worden verwacht. De bebouwing kan zodoende zonder speciale maatregelen worden afgebroken, omdat schade aan vleermuizen niet aan de orde zal zijn.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen, watergangen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren onmisbaar en zodoende beschermd.

Tijdens de vijf nachtelijke veldbezoeken zijn diverse passerende vleermuizen (tijdens elk bezoek Gewone dwergvleermuizen en tweemaal een Rosse vleermuis) waargenomen. Van een duidelijke vliegroute die door meerdere exemplaren werd gebruikt is echter geen sprake, en schade aan een vliegroute is dus niet aan de orde. Bovendien zijn er aan de rand van Laren nog talloze andere routes waardoor er altijd alternatieve vliegroutes beschikbaar zijn.

Potentieel foerageergebied

Vleermuizen foerageren op locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen en bomenrijen of boven water. Tijdens de nachtelijke vleermuisonderzoeken zijn stevast één of enkele foeragerende Gewone dwergvleermuizen gehoord. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Dat is hier duidelijk niet het geval. Overigens zal het onderzoeksgebied ook met de nieuwe inrichting geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen kunnen blijven.

Overige zoogdieren

Het gebouw is in 2010 aan de binnen- en buitenzijde gecontroleerd op geschikte openingen en verblijfplaatsen van de middelhoog beschermde Steenmarter (Ff-wet tabel 2). Verblijfplaatsen zijn hierbij niet aangetroffen. Daarnaast zijn in en rondom het gebouw geen sporen aangetroffen als uitwerpselen, prenten en prooiresten die kunnen duiden op de aanwezigheid van deze soort. Andere zwaarder beschermde soorten worden ook niet in het plangebied verwacht.

Binnen het onderzoeksgebied zijn mogelijk vaste verblijfplaatsen van laag beschermde (Ff-wet tabel 1) zoogdieren als Rosse woelmuis, Aardmuis, Veldmuis, Bosmuis, Tweekleurige bosspitsmuis en Huisspitsmuis te verwachten. Ook is de niet-beschermde Huismuis te verwachten.

Bij de planrealisatie gaan exemplaren en verblijfplaatsen van algemene en laag beschermde (Ff-wet tabel 1) zoogdieren verloren. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt overigens automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.

3.4 Broedvogels

In 2009 is door het toenmalige Ministerie van LNV de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' uitgebracht, waarin voor een aantal kwetsbare vogelsoorten is aangegeven welke nestplaatsen en hun functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Het betreft in functie zijnde nesten van Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespendif, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor nog 34 andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Op basis van de quickscan is ingeschat dat de gebouwen oudere delen van de school mogelijk geschikt waren als broedplaats voor Huismus. Er zijn in het dak destijds diverse gebruikte nesten gevonden. In 2012 is onderzocht of de locatie (nog) in gebruik is.

Tijdens het dagbezoek (onder gunstige onderzoeksomstandigheden) op 24 april zijn echter geen territoria vastgesteld. Ook tijdens het quickscan-onderzoek zijn geen territoria vastgesteld, maar toen waren in de achtertuin van Zutphenseweg 16 wel enkele exemplaren aanwezig. Tijdens de vleermuisbezoeken zijn ook geen Huismussen meer waargenomen.

Naar verwachting is de locatie niet langer geschikt voor Huismussen omdat de agrarische activiteiten beëindigd zijn, en de voedselsituatie zodoende niet meer toereikend is. Destijds waren er moestuinen, kippenhokken en mogelijk ander kleinvee aanwezig waarvan het voer ook door de mussen gegeten werd. De vogels hebben de locatie verlaten en het is niet te verwachten dat ze in de huidige situatie zullen terugkeren. Nadere maatregelen voor Huismus zijn dus niet verplicht.

Wel kan er op vrijwillige basis voor worden gezorgd dat de nieuwbouw geschikt is als broedplek voor Huismussen. Dit kan bijvoorbeeld door af te zien van het zogenaamde vogelschroot en in plaats daarvan Vogelvides te plaatsen. Hierdoor wordt het dak afgesloten voor ongewenst bezoek (Steenmarters, muizen en ratten) maar is toch nestgelegenheid voor Huismussen ingebouwd. De Vogelvide voldoet aan het nieuwste Bouwbesluit. Voor nadere info over vogelvriendelijke toepassingen zie: www.vogelbescherming.nl (Actieplan voor de Huismus).

Er worden geen andere jaarrond beschermde nestplaatsen in het plangebied verwacht.

Overige soorten

In het plangebied zijn diverse algemene broedvogels te verwachten zoals Winterkoning, Roodborst, Heggenmus, Merel, Zanglijster, Kauw en Groenling.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste te verwachten soorten kan de periode tussen begin maart en eind augustus worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels, is het mogelijk verstoring of beschadiging van broedbiotopen van vogels te voorkomen. Indien blijkt dat broedvogels afwezig zijn is het ook mogelijk om binnen de broedperiode van vogels aan te vangen met de werkzaamheden.

3.4 Overige soortgroepen

Aangezien permanent oppervlaktewater ontbreekt in het onderzoeksgebied is de aanwezigheid van vissen en voortplanting van amfibieën uitgesloten. Wel kunnen kleine aantallen algemene amfibieën overwinterend worden aangetroffen in de in ruigten en onder beplanting. Het gaat hier om algemene en laag beschermde (Ff-wet tabel 1) soorten als Bruine kikker, Kleine watersalamander en Gewone pad.

Bij de planrealisatie zouden exemplaren en verblijfplaatsen van dergelijke amfibieën verloren kunnen gaan. Voor deze soorten geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.

Gezien de terreingesteldheid van het onderzoeksgebied en bekende verspreidingsgegevens, kan verder worden geconcludeerd dat er geen reptielen en beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden aanwezig en te verwachten zijn in het plangebied.

4 Geraadpleegde bronnen

- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.
- Dienst Regelingen (2009a) Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Dienst Regelingen (2009b) Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Concept, Versie 1.1. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV.
- Hustings, F.J. & J.W. Vergeer (red.), 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels (1998-2000). KNNV-Uitgeverij.
- Twisk, P, A. Diepenbeek & J.P. Bekker (2010). Veldgids Europese Zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2012). Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000)
- Nöllert A. & C. Nöllert (2001). Amfibieëngids van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn.
- Provincie Gelderland (2012) Atlas Gelderland (o.a. kaarten met EHS & Natura 2000-begrenzings) www.gelderland.nl
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).

BIJLAGE

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

- 1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóór laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

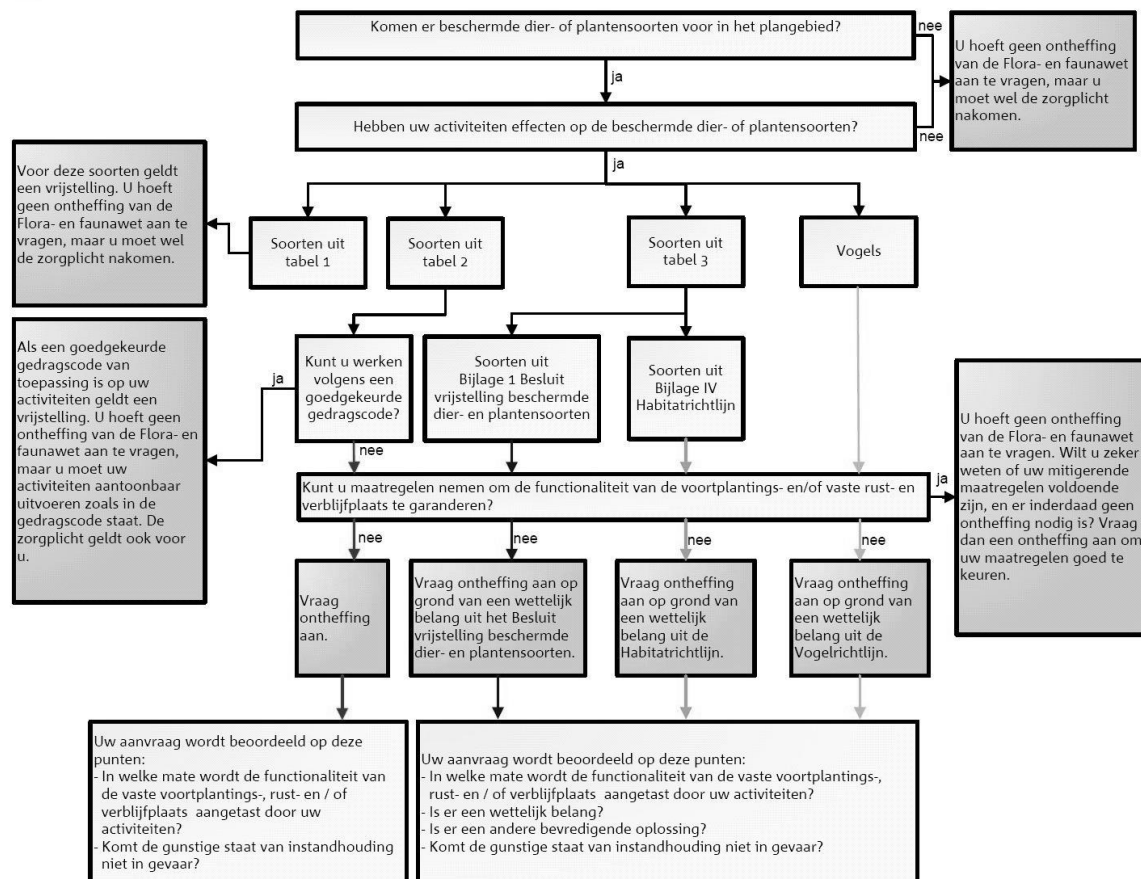
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels¹.



Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de Minister van LNV ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingsdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'. U kunt daar ook verleende ontheffingen inzien.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.